

Utvalg:	Innovasjonsutvalget	Dato: 15.11.2023
IU-sak: 27/23		Arkivsaknr.:

Forskningsrådets innspillmøte om tidligfase innovasjon

Bakgrunn

Denne saken er en oppfølging av saken om Tidligfase kommersialisering og innovasjon ved UiB på møtet 03.05.2023 (IU-sak: 14/23) hvor Innovasjonsutvalget ble orientert om ny ordning for finansiering av tidligfase teknologioverføring rettet mot norske forskningsorganisasjoner. IU-sak: 13/22 fra møtet 20.04.2022 som orienterer om NIFU-rapporten «Organisering av teknologioverføring ved norske forskningsinstitusjoner: Mulige modeller», kan også være relevant som bakgrunn for den aktuelle saken.

Forskningsrådet planlegger å utlyse omtrent 120 millioner kroner til tidligfase teknologioverføring for 2025 og 2026. I neste utlysingsrunde vurderes det å bruke et bredere sett av indikatorer for å rangere søknadene. Det vil bli holdt et møte 5. desember hvor Forskningsrådet vil presentere foreløpige planer, be om innspill på foreslått indikatorsett og høre hva søkerne mener er gode indikatorer for tidligfase teknologioverføring. Av Kunnskapsdepartementets proposisjon til Stortinget (Prop. 1 S, 2022-2023) fremgår det at finansieringsordningen er tenkt for å støtte kommersialisering av forskningsresultater i tidlig fase. Den aktuelle saken skal gi Innovasjonsutvalget et grunnlag for å diskutere hva UiB bør spille inn når det gjelder indikatorer for finansiering av tidligfase teknologioverføring ved forskningsinstitusjonene.

Lokale prosjektmidler (LPM) erstattes av ny ordning for tidligfase kommersialisering

Forskningsrådet lanserte fra i år en ny søkbar ordning for å finansiere arbeidet med å utnytte forskningsresultater kommersielt ved forskningsinstitusjonene. Denne ordningen krever at institusjonene bidrar med egne midler og tar et større ansvar for kommersialiseringsarbeidet i tidlig fase. Ordningen erstatter den tidligere ordningen med lokale prosjektmidler gjennom FORNY2020¹.

LPM var et virkemiddel i FORNY-programmet for å støtte tidlig verifisering av forskningsbaserte ideer fra institusjonene teknologioverføringskontorene (TTO) betjener. TTOer tilknyttet offentlig finansierte forskningsinstitusjoner kunne søke om inntil 10 millioner kroner i året. Årlig budsjett var ca. 60 millioner kroner og i 2022 var det 10 TTOer som mottok støtte via denne ordningen². Disse lokale prosjektmidlene ble tildelt direkte til TTOene og kunne benyttes til regional tidligverifisering av ideer, om forskningsresultater er egnet for kommersialisering og kvalifisering av mulighet for videre finansiering (private eller offentlige finansieringsordninger, inkludert FORNY verifiseringsmidler). I årene 2014-2021 mottok VIS maksimal finansieringssats av 10 millioner per år gjennom LPM.

¹ FORNY-programmet støtter kommersialiseringen av forskningsresultater fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner. Det har fire hovedvirkemidler: Verifiseringsmidler, STUD-ENT, Lokale prosjektmidler og Strukturforbedring, kompetanseheving og nettverksbygging. Målet med programmet er å bringe lovende forskningsresultater nærmere markedet, og å styrke kommersialiseringsaktørene, kulturen og samarbeidet på regionalt og nasjonalt nivå. FORNY-programmet har ingen tematiske eller faglige prioriteringer, men vurderer prosjekter basert på deres kommersielle potensial, gjennomføringsevne og utløsende effekt. Programmet samarbeider med en rekke andre virkemidler og aktører, både offentlige og private, nasjonale og internasjonale, for å bidra til økt verdiskaping og konkurransevne i norsk næringsliv. ([forny2020-programplan-2019---norsk.pdf \(forskningsradet.no\)](#))

² [Organisering av teknologioverføring ved norske forskningsinstitusjoner: Mulige modeller \(unit.no\)](#)

TTOene ble vurdert på grunnlag av resultater, tilfang av nye forskningsbaserte ideer, potensiale i tilknyttede forskningsmiljøer, utnyttelse av forskningsmiljøenes unike styrker, TTOens arbeidsmetodikk og ressurser, samt TTOens samarbeid med lokalt, nasjonalt og internasjonalt næringsliv³. Konkret ble følgende nøkkeltall rapportert fra TTOene til FORNY⁴:

- Innhentet fremmedkapital
 - Herav såkorn og venture
 - Herav fra andre private aktører
 - Herav fra offentlig forvaltning
- Inntekter fra kommersialiseringer
- Forretningsideer fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner mottatt via TTOene
- Forskningsbaserte bedriftsetableringer
- Lisensavtaler og teknologisalg
- Patenter

Fra 2023 ble denne ordningen som nevnt erstattet, og det er nå forskningsinstitusjonen selv som kan søke om finansiering til den tidlige fasen av teknologioverføringsprosessen (TTO-funksjonen). Gjennom den nye ordningen signaliseres en tydelig forventning om at FoU-institusjonene selv tar et ansvar for kommersialiseringsarbeidet i tidlig fase. For årene 2023 og 2024, lyste Forskningsrådet ut totalt 100 MNOK og åpnet finansieringsordningen for alle FoU-institusjoner i Norge, i tillegg til de 10 med etablerte TTOer. Dette resulterte i en nedgang fra tidligere bevilgning på 60 MNOK per år, kombinert med en økt konkurranse.

For å komme i gang med den nye ordningen, la Forskningsrådet for 2023-2024 til grunn et forenklet indikatorsett. FoU-institusjonene ble delt inn i tre nivåer basert på deres nåværende modenhet og aktivitetsnivå i kommersialiseringsarbeidet vurdert utfra antall innsendte og innvilgede kommersialiserings⁵- og verifiseringssøknader⁶ til Forskningsrådets FORNY programmet de siste fem årene⁷. Disse ble vektet slik:

- Innsendte kvalifiseringssøknader: 10 %
- Innvilgede kvalifiseringssøknader: 15 %
- Innsendte verifiseringssøknader: 30 %
- Innvilgede verifiseringssøknader: 45 %

Ut fra denne vektingen beregnet Forskningsrådet en score per institusjon. Kravet for å kvalifisere til nivå 1 var en score på 15, mens nivå 2 krevde en score på 3.

Støttebeløp per nivå var:

- Nivå 1: Inntil NOK 5 millioner per år
- Nivå 2: Inntil NOK 2,5 millioner per år
- Nivå 3: Inntil NOK 200 tusen per år

UiB ble rangert som nummer to i 2022 og var én av fire institusjoner som ble plassert på nivå 1 og dermed kunne søke om 5MNOK årlig. I perioden 2018-2022 sendte UiB gjennom VIS inn 20

³ [forny2020-programplan-2019---norsk.pdf \(forskningsradet.no\)](#)

⁴ [Organisering av teknologioverføring ved norske forskningsinstitusjoner: Mulige modeller \(unit.no\)](#)

⁵ [Kvalifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning 2023 \(forskningsradet.no\)](#)

⁶ [Verifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning 2023 \(forskningsradet.no\)](#)

⁷ [Søknadsstatistikk kommersialisering EIF.xlsx \(forskningsradet.no\)](#)

kvalifiseringssøknader og 25 verifiseringssøknader. Av disse ble 10 kvalifiseringssøknader og 13 verifiseringssøknader innvilget, som resulterte i en score på 16,9.

Forskningsrådet signaliserte i sitt forslag slik det forelå i høsten 2022, at fra og med 2025 vil inndelingen bli revidert, og det vil vurderes om institusjonenes sektorandel av forretningsideer (jf. HK-dir sine kategorier) og BOA-inntekter skal gjenspeiles⁸.

Indikatorer for tidligfase innovasjon

NIFU-rapporten om organisering av teknologioverføring ved norske forskningsinstitusjoner fra 2022⁹, fremhever at det er utfordrende å kvantitativt måle innovasjon og kommersialisering. Dette skyldes flere faktorer. Slike nøkkeltall har begrenset egnethet til å vurdere funksjonen til TTOene, slik som VIS. Resultatbasert finansiering kan bidra til å styre aktiviteten i TTOene i en retning som kanskje ikke er hensiktsmessig. Resultatene fra TTOene når det gjelder innhentet ekstern kapital og inntekter fra kommersialisering, har dessuten ofte vært begrenset sammenlignet med forventningene fra politisk hold. En annen utfordring er at nøkkeltall begrenser seg til å måle tallfestet aktivitet, men sier lite om kvalitet og faktisk effekt i samfunnet ellers. Antall innmeldte ideer til VIS kan sin noe om aktiviteten, men gir ikke nødvendigvis et bilde av kvaliteten eller modenheten på de innmeldte ideene. Antall bedriftsetableringer og lisenser sier lite om faktisk samfunnsnytte eller verdiskaping. Tiden det tar å gå fra en idé basert på forskningsresultat til anvendelse, kommersialisering og langsiktige arbeidsplasser kan dessuten variere og en tidshorisont på 3-5 år kan i denne sammenhengen være kort.

En rapport fra EU-kommisjonen fra 2020¹⁰ tar for seg kunnskapsoverføring mellom forskningsinstitusjoner og samfunnet i videre forstad, og foreslår flere ulike kilder og indikatorer i denne sammenhengen. Det skilles mellom innsats- og resultatfaktorer og legges til grunn en bredere tilnærming til innovasjon. Indikatorene sier noe om aktivitetsnivået innen forskningsinstitusjonen når det gjelder innovasjon og kunnskapsoverføring, institusjonens engasjement i samarbeid med eksterne parter, resultatene av forskningsinstitusjonens innovasjonsaktiviteter og institusjonens bidrag til samfunnet og økonomien ellers gjennom sin innovasjonsaktivitet. Det anbefales også å bruke evidensbaserte case-studier for å komplementere de kvantitative indikatorene, samt å harmonisere definisjonene og metodene for datainnsamling og rapportering på Europeisk nivå.

Innsatsfaktorene deles inn i «intern kontekst», som handler om karakteristikk ved forskningsinstitusjonen og kunnskapsoverføringskontoret (TTOene), og «omgivelser» som handler om nasjonale forhold som påvirker kunnskapsoverføringen.

Indikatorer som beskriver intern kontekst, er for eksempel:

- Størrelse og modenhet på TTO
- Direkte og indirekte finansiering av TTO
- Forskningsinstitusjonens policy for kunnskapsoverføring og IP
- Antall forskere ved institusjonen
- Størrelsen på forskningsbudsjettet ved institusjonen

Indikatorer som beskriver omgivelser, er for eksempel:

- Tilgang på offentlige finansieringsprogrammer
- Tilgang på privat kapital

⁸ [4001 anmodning om innspill til forslag til endringer i finansieringssystemet for ttoer .pdf \(uib.no\)](#)

⁹ [Organisering av teknologioverføring ved norske forskningsinstitusjoner: Mulige modeller \(unit.no\)](#)

¹⁰ [JRC Publications Repository - Knowledge Transfer Metrics - Towards a European-wide set of harmonised indicators \(europa.eu\)](#)

Resultatindikatorer deles i «aktivitet», som handler om leveranser gjennom kunnskapsoverføringskanaler og aktiviteter utført av forskningsinstitusjonen og TTOen, og «impact» som handler om økonomisk gevinst og samfunnsnytte i et lengre perspektiv.

Indikatorer som beskriver aktivitet, er for eksempel:

- Antall oppfinnelser som er rapportert av forskere til TTOen
- Antall lisenser og oppdrag som er inngått mellom TTO og eksterne parter
- Antall spin-offs som er opprettet med bruk av forskningsinstitusjonens immaterielle eiendom
- Antall forsknings samarbeidsavtaler og forskningskontrakter med ikke-akademiske tredjeparter

Indikatorer som beskriver impact, er for eksempel:

- Antall jobber skapt og opprettholdt
- Samlet investering i spin-offs
- Antall produkter på markedet som er basert på forskningsinstitusjonens immaterielle eiendom
- Kulturendring i forskningsinstitusjonen som fremmer kunnskapsoverføring (kan måles gjennom prosentandel av forskere engasjert i kunnskapsoverføring, vektning av kunnskapsoverføring i forskningsinstitusjonens strategi og endring i institusjonens finansiering av TTO)
- Samfunnsnytte (fanges best gjennom evidensbaserte casestudier)
- Økonomisk verdi

Å fastsette objektive og målbare indikatorer som skal ligge til grunn for finansiering av tidligfase innovasjon og som samtidig reflekterer kvalitative effekter, er utfordrende. Mens regjeringens intensjon med finansieringsordning som diskuteres er klar – den er ment for å støtte kommersialisering av forskningsresultater – gjenstår det viktige spørsmål om hvordan UiBs styrke som breddeuniversitet kan synliggjøres i sammenheng med fremtidige KPIer, og at UiB, og i forlengelsen VIS, fortsatt vil motta maksimal finansiering under de nye KPIene.

Oppsummering

Saken legges frem til drøfting i Innovasjonsutvalget, og utvalget inviteres til å gi innspill til hva UiB skal fremme som indikatorer for finansiering av tidligfase innovasjon.
